

Vijftig nummers tijdschrift *Lezen*

ACHTER DE COULISSEN – De redactie van tijdschrift *Lezen* heeft zich verzameld in de kamer van hoofdredacteur en directeur van Stichting Lezen Gerlien van Dalen. Voorstellen en ideeën vliegen over de grote ovale tafel, tussendoor wordt naar het thuisfront geïnformeerd. De sfeer is warm en betrokken. ‘Zo gaat het er bij ons wel zo’n beetje aan toe,’ lacht Van Dalen. ‘Een georganiseerde chaos, waarin snel en organisch wordt besloten. Al vijftig nummers lang.’

DOOR ELINE ROTTIER

Het ontstaan

Na een paar jaar als relatiemagazine te zijn uitgegeven, verscheen in 2006 het eerste nummer van tijdschrift *Lezen* in de huidige vorm. Aad Meinderts, de toenmalige directeur van Stichting Lezen, wilde met de stichting meer naar buiten treden; het blad bleek daarvoor een uitstekend middel. Desirée van der Zander, redacteur en bij Stichting Lezen verantwoordelijk voor de communicatie en pr: ‘Het moest lijken op de *Allerhande*: een publieksblad dat het land doorkruist, dat mensen bindt, met voor iedereen wat wils.’ De eerste oplage van vijftiwintigduizend nummers mag gerust een gedurfde sprong in het diepe genoemd worden. ‘Het was een flinke uitdaging, gelukkig werd het een daverend succes.’

Redactie en vormgeving

De redactie vormt de sterke basis van het blad. Drie van de acht leden zijn er vanaf het begin bij, de overigen zijn al tien jaar of langer betrokken. Het is indrukwekkend om te zien hoe snel er bedacht, gewogen en beslist wordt. ‘De toewijding van deze groep draagt daar zeker aan bij. Iedereen heeft zijn eigen expertise, maar we delen een diepe intrinsieke motivatie om mensen keer op keer te laten zien hoe leuk en belangrijk lezen is.’

FOTO: FRANK DE KLEINE

Anke Mulder (docent Nederlands pabo aan de Hanzehogeschool Groningen)

‘Sinds vijf jaar ben ik nu abonnee van *Lezen*. Op onze pabo besteden wij veel aandacht aan jeugdliteratuur, daarom wil ik graag op de hoogte blijven van alle ontwikkelingen rondom literatuur om die kennis met mijn studenten te kunnen delen. *Lezen* inspireert me om van bepaalde schrijvers meer te gaan lezen en me te verdiepen in de achtergronden. Met die kennis houd ik de studenten op de hoogte en probeer ik ze enthousiast te maken voor schrijvers en dichters. Een favoriete rubriek in *Lezen*? Die heb ik niet echt. Ik vind alles even leuk.’

Anne Louïse van den Dool (collectie-specialist Bibliotheek Bollenstreek, schrijfdocent, redacteur en publicist)

‘Dankzij *Lezen*, die in onze bibliotheek altijd klaarligt, blijf ik op de hoogte van ontwikkelingen binnen het boekenvak, recente onderzoeken en vernieuwende manieren om lezen en literatuur te benaderen. Ik houd van de inspirerende interviews, die lezen vanuit een andere hoek belichten. Zoals recent het gesprek met Annet Schaap over *Lampje*, haar debuut als kinderboekenschrijfster. Een mooi, kwetsbaar interview, over de onzekerheid van iemand die barst van het talent.’

HERINNERING – “Toon me uw boekenkast en ik vertel u wie u bent.” Paul de Munnik, met hem begon het. Hij was de eerste BN’er die ik interviewde over de boeken die hij las, als inspiratie voor de lezers van *Lezen*. In zijn huis op het Noord-Hollandse platteland ontvouwde hij zijn leesgeschiedenis (hij bleek een John Irving-adept te zijn). De Munnik stond aan het begin van wat een lange traditie zou worden. Acteurs, zangers, kleinkunstenaars, politici, een enkele sporter en prinses – uit de boeken die ze uitlichtten sprak hun liefde voor taal, voor het geschreven woord. Van alle interviews die ik voor tijdschrift *Lezen* deed, zijn het deze gesprekken die me het meeste bijstaan. Misschien omdat de beroemdheden door hun boekkeuze onbewust iets van hun persoonlijkheid toonden wat in andere artikelen onderbelicht bleef.’ Redactielid Jolkje Akveld reist een jaar lang door Zuidelijk en Oostelijk-Afrika om onderzoek te doen voor haar volgende boeken.

Op de tafel liggen twee ordners met alle uitgaven. De herkenbare vormgeving valt meteen op. Vormgeefster Ramona Dales: ‘Die is in al die jaren haast niet veranderd en dat is wezenlijk voor een blad van een stichting als deze. Je wilt de lezers aan je gebonden houden zonder gedateerd over te komen én je wilt niet om de zoveel jaar geld uitgeven aan een kostbare restyling. We zijn erin geslaagd om een vorm te vinden die de tand des tijds goed doorstaat.’

De cover en het atelier

Zo vertrouwd als de vormgeving is, zo divers is de aanblik. Op een paar eerste nummers na, waarop portretfoto’s staan, prijkt op elke uitgave een unieke illustratie van een Nederlandse of Vlaamse illustrator. De opdracht is simpel: iets met lezen en boeken, verder ben je vrij. Over de covers zegt de redactie: ‘Ze maken *Lezen* tijdloos en dragen uit hoe trots wij zijn op onze illustratoren en illustratiecultuur.’ In één adem met de covers wordt de atelierrubriek genoemd. ‘Stad en land wordt afgereisd om illustratoren in hun eigen wereld te interviewen en fotograferen. Er is zo weinig ruimte in dagbladen voor jeugdliteratuur, laat staan voor illustratoren. Gelukkig kunnen wij deze kunstenaars zo een podium bieden. En door alle talentvolle aanwas gaat het nooit vervelen,’ aldus *Lezen*-redacteur Annemarie Terhell.

Veranderingen

Als het gaat over veranderingen in de afgelopen tien jaar, worden vanzelfsprekend de technologische ontwikkelingen genoemd. Illustraties worden inmiddels digitaal aangeleverd, het drukken is makkelijker en goedkoper geworden, er zijn bijna overal geavanceerde computerprogramma’s voor. Ook inhoudelijk was er sprake van grote omslagpunten. Sinds de aanstelling van Van Dalen in 2009 heeft Stichting Lezen zich verder ontwikkeld als kenniscentrum en daarmee veranderde ook de focus van het tijdschrift. Van Dalen: ‘Leesbevordering is niet alleen leesplezier, het is ook noodzakelijk. Als wij onze missie, dat ieder kind de kans moet krijgen om een lezer te worden, krachtig willen uitdragen, moeten we ook kunnen onderbouwen waaróm lezen zo belangrijk is. Dat kunnen we nu door al het onderzoek dat we (laten) verrichten, en door het verzamelen en naar buiten brengen van onderzoeksresultaten van derden. Kwalitatief zit het blad daardoor echt stevig in elkaar.’

Een mooie mix

Lezen is bedoeld voor professionals die werken met kinderen van nul tot twintig jaar. Kinderopvangmedewerkers, directies, leerkrachten, opvoeders; het blad moet alle groepen bedienen zonder dat het in brokken uiteen valt. Het levert een mooie mix op van interviews, boekbesprekingen, reportages en beelden. De redactie: ‘Het is flink puzzelen om alle stukjes als een geheel in elkaar te laten vallen. De verscheidenheid aan expertises van de redactieleden brengt vanzelfsprekend ook uiteenlopende inval-

Goedele Ghijzen (leerkracht Nederlands, Virga Jessecollege Hasselt, Vlaanderen en auteur)

‘Zonder lezen kan ik niet leven. Het allerliefste lees ik jeugdliteratuur – nog steeds, op goede boeken staat geen leeftijd. Dus werd ik leerkracht, of beter, leeskracht

Nederlands. Ik pluis *Lezen* letter voor letter uit op zoek naar nieuwe ideeën om mijn pubers in de klas aan het lezen te krijgen, en naar boeken voor de schoolbibliotheek waarvoor ik verantwoordelijk ben. De interviews met de auteurs vind ik extra boeiend, want die sluiten aan bij mijn andere passie: zelf verhalen schrijven.’

Jessy Korshulze (medewerker Kinderboekenredactie van Lemniscaat)

‘Ik leerde *Lezen* kennen als masterstudent Jeugdliteratuur in Tilburg. Ik was blij verrast dat het bestond: het gaf handvatten bij het ontdekken van de jeugdboekenwereld. *Lezen* houdt me alert, maar zet ook aan

films en exposities te bezoeken. Zo wil ik nog eens naar de Kinderboekenambassade in Den Haag. Als *Lezen* binnenkomt, scan ik wat ik wil toevoegen aan mijn agenda en leeslijst. Daarna begint het geconcentreerde lezen. Wat ik nooit mis is de slotcolumn; die leert me wat een auteur drijft. Verrijkend!’

hoeken. Onze redactievergaderingen kunnen best fel zijn. Maar altijd in positieve zin, waardoor er toch telkens een passend evenwicht wordt gevonden.'

Mensenwerk

Bij Stichting Lezen draait het om beleid, maar niemand vergeet dat leesbevordering bovenal mensenwerk is. Van Dalen: 'Het is een uitdaging om onderzoeksresultaten en projecten in frisse, kwalitatief hoogstaande, praktijkgerichte teksten te presenteren. De artikelen moeten uitdagen en inspireren, zonder dat ze belerend zijn. De menselijke maat en de grenzeloze passie die leesbevorderaars hebben, kunnen we in onze reportages goed uitdragen. En daarin kunnen we ook alle voordelen van lezen naar voren laten komen, niet alleen op het gebied van taalontwikkeling en woordenschat, maar ook op sociaal-emotioneel vlak.'

Onze neuzen achterna

'We gaan gewoon onze neuzen achterna,' klinkt het op de vraag hoe het komt dat *Lezen* zo actueel is, soms zelfs voorloopt op trends. Maar als je de tafel rondkijkt, kun je niet om de hoeveelheid kennis, kunde en ervaring heen. Zijn dit dan op zijn minst wel erg serieus getrainde neuzen? 'Misschien is het zo dat we in de loop der jaren een radar hebben ontwikkeld voor interessante bewegingen. En omdat er in het blad veel ruimte is voor onze eigen ideeën, krijgen die trends een plek. Ontwikkelingen die in kranten geen ruimte krijgen, kunnen wij uitvoerig bespreken. Door ons netwerk hebben we bovendien connecties met een prikkelende visie op onderwerpen. Stichting

Lezen, het magazine

Lezen is het tijdschrift van Stichting Lezen over leesbevordering en literatuureducatie. Het verschijnt vier keer per jaar in een oplage van dertienduizend exemplaren. *Lezen* richt zich op professionals in Nederland die werken met kinderen en jongeren van nul tot en met twintig jaar; die het leesbevorderingswerk dagelijks in de praktijk vormgeven in de kinderopvang, op school, in de boekhandel en bibliotheek. Het tijdschrift wordt ook veel gelezen door schrijvers, uitgevers, illustratoren, studenten, wetenschappers en andere geïnteresseerden. Ter gelegenheid van het vijftigste nummer ontvangt u deze bijlage waarin de redactie en de lezers van dit magazine aan het woord komen. Nog geen abonnee? Aanmelden voor een gratis abonnement kan via de website van Stichting Lezen.

lezen.nl

Marjolein van Tooren (universitair docent Moderne Franse en Nederlandse letterkunde, VU)

'Sinds twee jaar heb ik een abonnement op *Lezen*. Ik bekeek eerst de online versie, maar papier leest toch veel prettiger. Zo doe ik inspiratie op voor mijn colleges jeugd-

literatuur waarin romans voor twaalfplussers centraal staan. De artikelen die daarover gaan hebben dus mijn voorkeur, zoals onlangs de besprekingen over "opgroeien in rouw" in de rubriek Lezen en verder lezen, en het interview met Erna Sassen. Maar ook de rest lees ik met veel plezier!'

FOTO: MONIQUE OPHEIJ

Aby Hartog (manager van De Kinderboekwinkel in Amsterdam, illustrator en schrijver)

'Als organisator van de Middag van het Kinderboek kwam ik in contact met Stichting Lezen. Zo ontdekte ik tijdschrift *Lezen* en dacht: dat wil ik niet missen. Het ziet

er altijd mooi uit. Ik heb niet altijd tijd om alles helemaal te lezen, maar blader erdoorheen en kijk waar mijn oog op valt. Van het boekenaanbod ben ik meestal al goed op de hoogte. Vaak blijf ik hangen bij de interviews met schrijvers en illustratoren, die lees ik het liefst, zoals ooit het interview met Dolf Verroen.'

Lezen is een leesbevorderende instantie; onze artikelen zijn niet opiniërend, maar via interviews kunnen we verschillende kanten van verhalen laten zien. In die zin wil het blad ook echt meningsvormend zijn.'

Highlights

De redactie bladert door de negenenveertig nummers heen. Terugkijkend komt veel boven en terug. Er zijn uitzonderlijke reportages, zoals die waarin vaders uit een jeugd-gevangenis voorlezen aan hun kinderen. 'Daar zat alles in. Dat ging over de kracht van (voor)lezen, over mensen, over de samenleving, over hoop, over de toekomst.' Talloze foto's van lezende kinderen en hun leerkrachten komen voorbij. 'Dat we kunnen laten zien wat het met kinderen doet als je met ze gaat lezen, gaat nooit vervelen.' Het gaat over mooie initiatieven, zoals de Nationale Mediatheek Trofee. 'Het geeft zo'n voldaan gevoel om de mensen die fantastisch werk doen op scholen, maar nooit op de voorgrond treden, in het zonnetje te zetten.' Er wordt gelachen om 'relletjes', zoals die keer dat er ophef ontstond over de blote benen van Hadewych Minis op een cover. En er wordt stilgestaan bij al die auteurs, illustratoren en leesbevorderaars die een plek in het tijdschrift kregen en er nu niet meer zijn. Dick Bruna, Joost Zwagerman, Paul Vierboom, Mance Post, Miep Diekmann, Sieb Posthuma. 'Het blijft bijzonder dat juist hij op de cover van het allereerste nummer staat.'

Droom

Als je al dat moois bijeen ziet, dient de vraag zich aan of er nog onvervulde dromen zijn. De groep brandt los: 'Wij willen pabo-studenten veel meer betrekken en bereiken. Zij hebben de toekomst, hen willen we inspireren. Dat geldt ook voor mensen uit de kinderopvang. En nu we het er toch over hebben: we willen ook meer in beeld komen bij uitgevers en boekhandelaren. Die dertienduizend abonnees, dat mogen er best twintigduizend worden, al hebben we dan wel meer geld nodig.' Het is helder. De redactie van tijdschrift *Lezen* ziet en gelooft dat er nog werelden te veroveren zijn. ●●●

V.l.n.r.: Desirée van der Zander, Gerlien van Dalen, Daan Beeke, Eva Gerrits, Ramona Dales, Annemarie Terhell, Mirjam Noorduijn

TERUGBLIK – 'Lubach wil maar niet leuk worden,' schreef Arjan Peters in de *Volkskrant* over de roman *Mensen die ik ken die mijn moeder hebben gekend* van debutant Arjen Lubach. Die was er niet blij mee, vertelde hij in een interview in *Lezen 3* van de eerste jaargang 2006. Afgebrand worden vanwege gebrekkige taalbeheersing – 'Dat soort dingen lees je liever niet.' Maar er waren ook lovende recensies en de 27-jarige Lubach zat vol ambitie. Hij was gestopt met zijn studie en trok met zijn cabarettroep *Op sterk water* door Nederland en België. 'Als ze het me met het pistool op mijn hoofd vragen, zou ik het liefst de rest van mijn leven blijven schrijven,' antwoordde hij op de vraag of hij nu theatermaker was of schrijver. 'Maar gelukkig hoeft ik niet te kiezen.'

Loes Reichenfeld (specialist educatie Bibliotheek aan de Vliet)

'Ik ben altijd blij als *Lezen* op de deurmat valt en lees het van kافت tot kافت. Allereerst inventariseer ik de agenda, daarna lees ik de Blikveld-items om te kijken of ik iets kan doorzetten naar het onderwijs via de

Pinterest-borden van de bibliotheek. Ten slotte lees ik met veel interesse de interviews en overige artikelen. Oude jaargangen bewaar ik. Zo kon ik onlangs nog een paar geschikte achtergrondartikelen gebruiken bij de afronding van mijn master Jeugdliteratuur aan de Universiteit van Tilburg.'

Daan van der Valk (winkelmanager H. de Vries Boeken, Haarlem)

'Ik ervaar *Lezen* als een zeer welkome aanvulling op alles wat over lezen, auteurs, illustratoren en bijzondere boeken gaat. Het biedt verdieping en verschaft inzicht in leesbevordering. Ik ben twee jaar abonnee,

en merk dat het blad mij inspireert de juiste titels te lezen en promoten. Favoriet zijn de Blikveldrubrieken. En de interviews: de mens achter een boek leren kennen is altijd interessant. Enorm pluspunt vind ik dat *Lezen* op papier verschijnt. Het bevordert meer dan digitale informatie de gedachtevorming.'